

การพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

วรรัชกร คำพองพี* และเทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย

A Development of Citizenship Indicators of Undergraduate Students

Watsakorn Kampongpee* and Teamjan Parnichparinchai

ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

Department of Education, Faculty of Education, Naresuan University, Muang, Phitsanulok 65000

*Corresponding author. E-Mail address: watsakon@gmail.com

Received: 20 December 2016; Accepted: 14 February 2017

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 400 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าความถี่ฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองด้วยโปรแกรมลิซเรล เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบ และตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มี 7 องค์ประกอบ 23 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 มีอิสระภาพและพึ่งตนเอง ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี มีค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้ ค่าสถิติไคสแควร์ เท่ากับ 142.01 ($P = 0.60076$) ที่องศาอิสระ เท่ากับ 147 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.94 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ 0.0084 และค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.000 โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีภายหลังการปรับไม่ต่างจากโมเดลสมมติฐาน และโมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีมีค่าอำนาจขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีมีความตรงเชิงโครงสร้าง โดยมีน้ำหนักความสำคัญเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ยอมรับความแตกต่าง มีความเท่าเทียมกัน มีอิสระภาพและพึ่งตนเอง มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบ 1.03, 1.00, 0.98, 0.87, 0.85, 0.80 และ 0.70 ตามลำดับ

คำสำคัญ: ตัวชี้วัด ความเป็นพลเมือง นิสิตระดับปริญญาตรี

Abstract

The purpose of this research was to develop the factors and the indicators of citizenship of undergraduate students. The samples were 400 first to fourth year undergraduate students of Naresuan University, in the academic year 2015. They were selected by using multi-stage random sampling. The research instrument was a questionnaire, based on Likert's five-rating scale, focusing on the qualities of citizenships of undergraduate students. The data were analyzed by using the frequency distributions, median, interquartile range, percentage, mean, standard deviation and coefficient of correlation by statistical package and second order confirmatory factor analysis by LISREL program in order to check the construct validity and the indicators validity of citizenship of undergraduate students.

It was found that the factors and the indicators of citizenship of undergraduate students can be divided into 7 factors and 23 indicators. The first factor was Freedom and Self-Reliance, consisting of 3 indicators. The second factor was Equality, consisting of 2 indicators. The third factor was Acceptance of Difference, consisting of 2 indicators. The forth factor was Respect for Self and

Others' Right, consisting of 3 indicators. The fifth factor was Responsibility for the society, consisting of 5 indicators. The sixth factor was Understanding Democracy and Taking part in a Democracy, consisting of 4 indicators. The last factor was Having Morality and Ethics, consisting of 4 indicators. The results also showed that the developed model of the factors and the indicators of citizenship of undergraduate students was harmonious with the empirical data. The chi square was 142.01 ($P = 0.60076$), P at Degree of Freedom was equal to 147, the Goodness of Fit Index: GFI was 0.97, Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) was 0.94, Root of Mean Square Residuals (RMR) was 0.0084 and Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) was at 0.000. Statistical analysis results thus confirmed the research hypotheses. This means the model of the factors and the indicators of citizenship of undergraduate students had statistical significance for the factors and indicators weights at .01. This shows that the model had the construct validity. The important weights in descending order were Respect for Self and Others' Right, Responsibility for the society, Having Morality and Ethics, Understanding Democracy and Taking part in a Democracy, Acceptance of Difference, Equality, Freedom and Self-Reliance, and at 1.03, 1.00, 0.98, 0.87, 0.85, 0.80 and 0.70, respectively.

Keywords: Indicators, Citizenship, Undergraduate Students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง เศรษฐกิจ การเมืองโลก มีผลทำให้ประเทศต่างๆ ในโลก ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความเชื่อมโยงระหว่างกัน มากขึ้น ประเทศต่างๆ จึงต้องดำเนินนโยบายให้เท่าทัน กระแสการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ประเทศของตนสามารถ ยืนหยัดอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี คุณภาพของ ประชากรจึงนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญ ในการสนับสนุนการ ขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้

แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) Office of the Higher Education Commission (2013) ได้ยกระดับคุณภาพบัณฑิต โดยเปลี่ยนกระบวนทัศน์ การเรียนรู้ของบัณฑิตให้มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา อย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้าน ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ มีกระบวนทัศน์ใหม่ในการเรียนรู้ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีจิตอาสาและ ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของโลก ดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ บัณฑิตมีดุลยภาพระหว่างเก่งงานและเก่งความดี โดยเน้น ความรับผิดชอบต่อสังคม มีสุขภาวะ ทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อตนเอง และสังคม สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพงานที่เปลี่ยนแปลง

โดยมีการติดตามประเมินคุณภาพและพัฒนาบัณฑิตหลัง เข้าสู่ตลาดงาน

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา 80 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการ ปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่เรียกได้ว่ายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ในขณะที่ต่างประเทศ เช่น ประเทศ สหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส และประเทศ เยอรมนี ต่างเคยประสบปัญหาความล้มเหลวมามาก่อนแล้ว แต่ปัจจุบันได้ชื่อว่าเป็นประเทศต้นแบบประชาธิปไตย ซึ่ง ปัจจัยความสำเร็จของประชาธิปไตยในประเทศเหล่านั้น คือ ระบบ และคน กล่าวคือ ในระบอบประชาธิปไตย หาก มีรัฐธรรมนูญที่ดีแต่คนใช้ไม่เป็น จะทำให้เกิดปัญหา (Thaewananarumitkul, 2012) ประเทศต้นแบบประชาธิปไตย ได้แก้ปัญหาโดยการพัฒนาคนให้มีความเป็นพลเมือง หรือ การสร้างการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง จนทำให้เกิดการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้สำเร็จ

ในประเทศไทยมีปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวถ่วงในการเป็น พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย คือ วัฒนธรรมอุปถัมภ์ วัฒนธรรมผู้น้อย-ผู้ใหญ่ ผู้อาวุโส การแบ่งพรรคพวก การไม่แสดงความคิดเห็น เพราะกลัวจะกระทบกับชีวิต ส่วนตัว รวมถึงไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมในสังคม (Laothamatas, 2011) ซึ่งมีความจำเป็น อย่างมากที่ต้องมีการปลูกฝังและพัฒนาคนให้เป็นพลเมือง ที่มีความรู้ มีคุณธรรม เป็นพลเมืองของประเทศ ซึ่งต้อง เริ่มต้นที่การศึกษา เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานของ การพัฒนา ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 3 พ.ศ.2553 หมวด 1 บททั่วไป ที่ว่าด้วยความมุ่งหมาย และหลักการ มาตรา 6 และมาตรา 7 ได้แสดงถึงการ จัด การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม

มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในกระบวนการเรียนรู้ ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้ด้านเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมถึงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาก่อนการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (Ministry of Education, 2008)

การพัฒนาความเป็นพลเมืองมีความจำเป็นต่อสังคมไทยในปัจจุบัน เพราะความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคนไทยให้มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ตามวิถีประชาธิปไตยซึ่งเป็นการปกครองของไทยในปัจจุบัน สังคมประชาธิปไตยจะดำรงอยู่ได้ ถ้าทุกคนมีความซื่อสัตย์สุจริต มีการยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยอาศัยสถานศึกษาเพราะสถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมที่จะช่วยพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ และสอนให้ทุกคนเป็นพลเมือง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความเป็นพลเมืองโดยผู้วิจัยเลือกนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นกรณีศึกษา เพราะผู้วิจัยเห็นว่านิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีบทบาททางการเมืองในฐานะพลเมือง เมื่อได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีแล้ว สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมหรือ

ส่งเสริมให้นิสิตเป็นพลเมืองที่ดีต่อไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ช่วยให้ผู้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีลักษณะของพลเมือง ไม่เป็นปัญหาของสังคม และช่วยลดปัญหาการเกิดความขัดแย้งในสังคม ให้ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

นิยามศัพท์เฉพาะ

ตัวชี้วัดความเป็นพลเมือง หมายถึง สารสนเทศที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะและพฤติกรรมของความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

ความเป็นพลเมือง หมายถึง คุณสมบัติของนิสิตนักศึกษาที่อยู่ร่วมกันในสังคมที่มีลักษณะของความเป็นพลเมือง 7 ประการ ดังนี้

1. มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง หมายถึง สามารถพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ เป็นเจ้าของชีวิตตนเอง มีอิสรภาพ ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร

2. มีความเท่าเทียมกัน หมายถึง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และเห็นคนอื่นเท่าเทียมกัน มองคนเป็นแนวระนาบไม่ใช่แนวตั้ง

3. ยอมรับความแตกต่าง หมายถึง เคารพและยอมรับความแตกต่าง และเคารพผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง มีทักษะในการฟังและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเอง มีความสนใจทางวัฒนธรรม สามารถเข้าใจ ยอมรับ และชื่นชมในวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม สามารถถ่ายทอดคุณค่าและความภูมิใจไปสู่ลูกหลานได้

4. เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น หมายถึง เคารพสิทธิตนเอง และเคารพสิทธิผู้อื่น ไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง ปกป้องทรัพย์สินของตนเอง ต่อสู้เพื่อสิ่งที่ถูกต้องทุกวิถีทาง และให้การยอมรับสิทธิที่เป็นของตนเองและผู้อื่น และสามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ

5. รับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง มีความตระหนักและกระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบต่อ มีสำนึกของความเป็นเจ้าของประเทศ ร่วมแก้ไขปัญหาลังคมโดยเริ่มต้นที่ตนเอง สามารถแสดงให้เห็นถึงค่านิยมร่วมกันและบรรลุตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน มุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยไม่กลัวความยากลำบาก มีความรับผิดชอบต่อตนเองและ

ผู้อื่น มีวินัยในตนเอง มีสำนึกสาธารณะ สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ในสังคม มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่แยกออกจากบริบททางสังคมด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองและสิ่งแวดล้อม เต็มใจที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รู้จักรักษาทรัพยากร ธรรมชาติ เป็นผู้จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ รู้จักใช้จ่ายพอเหมาะสมควรกับรายได้

6. เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในหลัก และระเบียบการปกครองประเทศและท้องถิ่น เรียนรู้รูปแบบการเมืองการปกครองเข้าใจกลไกของรัฐ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เข้าใจบริบททางการเมืองและสังคมของตนเอง มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย เข้าใจบทบาทสิทธิและความรับผิดชอบของความเป็นพลเมือง สิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นตามระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง มีความเข้าใจและตระหนักถึงปัญหาของชุมชน สามารถมองปัญหาและหาวิธีแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี มีเจตคติที่ดีทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อส่วนรวมในกิจกรรมทางการเมือง และเคารพกติกา เคารพและยอมรับผลการกระทำจากการละเมิดกฎหมาย ปฏิบัติตนให้ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม กฎกติกาของชุมชนท้องถิ่น ประเทศชาติ จรรโลงความถูกต้อง ความเป็นระเบียบ และความดีงามของสังคม

7. มีคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเสียสละ รักสงบ มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น มีวิจรรณญาณตัดสินว่าสิ่งใดดี สิ่งใดชั่ว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

1. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี
2. เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบ และตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

ขอบเขตของการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา คือ องค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

ประชากร ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 16,788 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2558 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ 10-20 เท่าของตัวแปร (Virutchai, 1999) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 15 เท่าของตัวแปรจำนวน 23 ตัวแปร ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 345 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเป็น 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ สำหรับให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นในการปรับแก้หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน เป็นผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัยที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารกิจกรรมนิสิตนักศึกษา จำนวน 3 คน และเป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมือง หรือมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมความเป็นพลเมือง จำนวน 5 คน ซึ่งองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีทั้งหมดผ่านเกณฑ์การพิจารณาเรื่องความเหมาะสม

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญ และส่งแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ และตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญศึกษารายละเอียดและทำการประเมิน จากนั้นผู้วิจัยนำ

แบบประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูล หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ จำแนกเป็น 23 ตัวชี้วัด จำนวน 73 ข้อคำถาม ซึ่งทุกข้อผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เป็นผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย ที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารกิจกรรมนิสิตนักศึกษา จำนวน 2 คน และเป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมือง หรือมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมความเป็นพลเมือง จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.60–1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีฉบับสมบูรณ์นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.237–0.787 และมีค่าความเชื่อมั่นในแต่ละองค์ประกอบ อยู่ระหว่าง 0.882–0.887

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล และนำแบบสอบถามคุณลักษณะความ

เป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ไปเก็บข้อมูลกับนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 400 ฉบับ ได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 391 ฉบับ คิดเป็น 97.75% จากนั้นเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ โดยแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย 1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ 2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองด้วยโปรแกรมลิสเรล เพื่อพิจารณาความตรงเชิงโครงสร้างและพิจารณาความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Measures)

ผลการวิจัย

ผลการสร้างองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย

องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่เหมาะสมในการชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มี 7 องค์ประกอบ 23 ตัวชี้วัด และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าสถิติทดสอบ t และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

องค์ประกอบ / ตัวชี้วัด	น้ำหนักองค์ประกอบ			R^2
	Factor loading	SE	t	
องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง	0.70	0.08	13.01**	0.49
1.1 การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้	0.37	–	–	0.69
1.2 การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร	0.37	0.04	9.97**	0.36
1.3 การเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง	0.46	0.03	13.42**	0.66
องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน	0.80	0.06	12.87**	0.64
2.1 เคารพหลักความเสมอภาค	0.45	–	–	0.56
2.2 เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น	0.49	0.03	16.50**	0.91

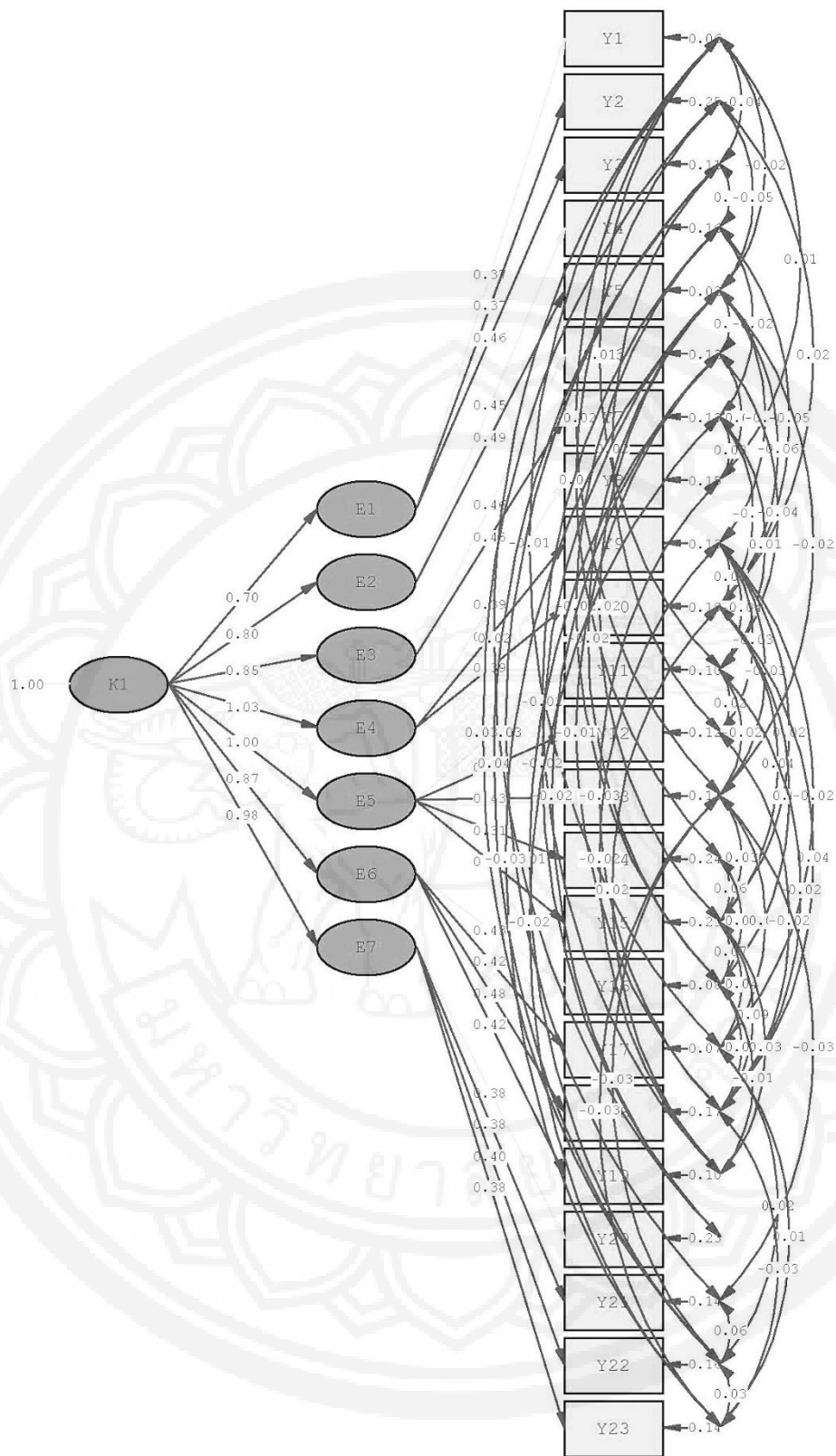
ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ / ตัวชี้วัด	น้ำหนักองค์ประกอบ			R^2
	Factor loading	SE	t	
องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง	0.85	0.06	15.34**	0.73
3.1 เคารพความแตกต่างของผู้อื่น	0.46	–	–	0.64
3.2 เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง	0.45	0.03	15.92**	0.60
องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น	1.03	0.06	16.61**	1.06
4.1 เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น	0.39	–	–	0.51
4.2 รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง	0.49	0.03	15.60**	0.65
4.3 สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ	0.39	0.03	13.11**	0.45
องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม	1.00	0.06	17.92**	0.99
5.1 รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม	0.40	–	–	0.61
5.2 รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย	0.40	0.02	18.36**	0.58
5.3 สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	0.43	0.03	14.88**	0.58
5.4 จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ	0.31	0.03	10.75**	0.28
5.5 มีสำนึกสาธารณะ	0.33	0.03	11.44**	0.32
องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม	0.87	0.05	16.65**	0.76
6.1 มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครองกลไกของรัฐ บริบททางการเมืองและสังคม	0.43	–	–	0.69
6.2 มีความเข้าใจในวิถีประชาธิปไตย	0.42	0.02	18.68**	0.71
6.3 มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางดารเมือง	0.48	0.03	17.82**	0.58
6.4 ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม และกฎกติกา	0.42	0.03	16.83**	0.64
องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม	0.98	0.07	13.04**	0.95
7.1 มีระเบียบวินัย	0.38	–	–	0.39
7.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต	0.38	0.03	11.93**	0.52
7.3 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	0.40	0.03	11.74**	0.50
7.4 มีวิจารณญาณตัดสินใจสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว	0.38	0.03	11.75**	0.51

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง พบว่า คำนำน้หนักองค์ประกอบของความ เป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ทั้ง 7 องค์ประกอบ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.70–1.03 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ทั้ง 23 ตัวชี้วัด มีค่าอยู่ระหว่าง 0.31–0.49 ซึ่งค่าน้ำหนัก องค์ประกอบทุกองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมือง ของนิสิตระดับปริญญาตรี มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของ นิสิตระดับปริญญาตรีมีความตรงเชิงโครงสร้าง ดังรูปที่ 1

Chi-Square = 142.01, df = 147, P-value = 0.60076, RMSEA = 0.000

รูปที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี
อักษรย่อโมเดลขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

K1 หมายถึง ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี
E1 หมายถึง องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง
E2 หมายถึง องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน
E3 หมายถึง องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง
E4 หมายถึง องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเอง
และผู้อื่น

E5 หมายถึง องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม
E6 หมายถึง องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตย
และมีส่วนร่วม

E7 หมายถึง องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม
องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับ
ปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นทั้ง 7 องค์ประกอบมีค่าน้ำหนัก
องค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.70-1.03 องค์ประกอบที่มีค่า
น้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 4 เคารพ
สิทธิของตนเองและผู้อื่น ($a = 1.03$) รองลงมา คือ
องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม ($a = 1.00$)
องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม ($a = 0.98$)
องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม
($a = 0.87$) องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง ($a = 0.85$)
องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน ($a = 0.80$)
และองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด คือ
องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง ($a = 0.70$)
และตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีที่
สร้างขึ้นทั้ง 23 ตัวชี้วัด ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง
0.31-0.49 โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็น
พลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้อง
กับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี มีค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน
ระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้ ค่าสถิติไคส
แควร์ เท่ากับ 142.01 ($P = 0.60076$) ที่องศาอิสระ
เท่ากับ 147 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ
0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI)
เท่ากับ 0.94 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR)
เท่ากับ 0.0084 และค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความ
คลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.000
โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของ
นิสิตระดับปริญญาตรีภายหลังการปรับไม่ต่างจากโมเดล
สมมติฐาน และโมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็น
พลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
และตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า โมเดลองค์ประกอบ

และตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีมี
ความตรงเชิงโครงสร้าง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่า องค์ประกอบความเป็นพลเมือง
ของนิสิตระดับปริญญาตรี ทั้ง 7 องค์ประกอบ มีค่าน้ำหนัก
องค์ประกอบระหว่าง 0.70-1.03 และมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01 ทุกองค์ประกอบ ทั้ง 7 องค์ประกอบมีความ
ตรงเชิงโครงสร้าง โดยองค์ประกอบความเป็นพลเมืองของ
นิสิตระดับปริญญาตรี มีน้ำหนักความสำคัญเรียงตามลำดับ
จากมากไปน้อย ได้แก่ องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของ
ตนเองและผู้อื่น ($a = 1.03$) รองลงมา คือ องค์ประกอบ
ที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม ($a = 1.00$) องค์ประกอบที่ 7
มีคุณธรรม จริยธรรม ($a = 0.98$) องค์ประกอบที่ 6
เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ($a = 0.87$)
องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง ($a = 0.85$)
องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน ($a = 0.80$) และ
องค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด คือ
องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง ($a = 0.70$)
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น
มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ($a = 1.03$) ประกอบด้วย
3 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.39-0.49
คือ เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น รักษา
สิทธิอันชอบธรรมของตนเอง สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ
ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากมนุษย์เราย่อมมีความรู้และเข้าใจใน
สิทธิของตนว่าสามารถทำอะไรได้หรือไม่ได้ ต้องการ
ความถูกต้องหรือความชอบธรรมเป็นพื้นฐาน เป็นที่ยอมรับ
ของคนอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Thaewanarumitkul (2012)
กล่าวว่า พลเมืองต้องเคารพสิทธิผู้อื่น ไม่ใช่สิทธิเสรีภาพ
ของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เช่นเดียวกับ Ralph
(1991) กล่าวว่า พลเมืองต้องมีความเคารพนับถือต่อชีวิต
ตนเองและผู้อื่น มีบุคลิกภาพที่แสดงออกซึ่งการปกป้อง
ทรัพย์สินของตนเอง ให้การยอมรับสิทธิที่เป็นของตนเอง
และผู้อื่น

2. องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม มีค่าน้ำหนัก
องค์ประกอบสูงรองลงมา ($a = 1.00$) ประกอบด้วย 5
ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.31-0.43
คือ รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน
ใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย สามารถเปลี่ยนแปลง

วิถีชีวิต และอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ มีสำนึกสาธารณะ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การดำรงชีวิตของมนุษย์และมีการผลิตเครื่องอุปโภคมากขึ้น มีการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้มากขึ้น ก่อให้เกิดสารพิษสิ่งแวดล้อมหรือธรรมชาติไม่สามารถปรับตัวได้ทัน ทำให้ไม่สามารถรักษาสมดุลไว้ได้ ซึ่งจะส่งผลต่อมนุษย์และโลกในที่สุดมนุษย์จึงควรทำความเข้าใจปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำรงชีวิตเพื่อรักษาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนต่อไปในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ Thaewananarumitkul (2012) กล่าวว่า พลเมืองต้องตระหนักว่าตนเป็นสมาชิกคนหนึ่ง ของสังคม ไม่ใช่สิทธิเสรีภาพตามอำเภอใจ และมีส่วนร่วม ในการแก้ปัญหา เช่นเดียวกับ Cogan and Derricott (1998) กล่าวว่า พลเมืองสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่าง มีความรับผิดชอบและทำตามบทบาทหน้าที่ของสังคม เต็มใจเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เต็มใจและสามารถเข้ามามี ส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง รวมถึง Amornwivat (1976) กล่าวว่า พลเมืองต้องรู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย มีความรับผิดชอบต่อ ตนเองและส่วนรวม เป็นผู้จัดระบบชีวิตของตนเองได้ อย่างเหมาะสมกับฐานะ รู้จักใช้จ่ายพอเหมาะสมควรกับรายได้ รู้จักรักษาทรัพยากร ธรรมชาติ ปรับตนเองให้เข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงของสังคม

3. องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ (a = 0.98) ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.38–0.40 คือ มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มี วิจารณ์อย่างยุติธรรมว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นคุณธรรมพื้นฐานที่มนุษย์พึงมี มีความเห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ ให้ความ สนใจในความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่ จะให้ความช่วยเหลือกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Rodsaen (2014) กล่าวว่า พลเมืองต้องมีคุณธรรมจริยธรรม คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ยอมเสียสละ เช่นเดียวกับ Amornwivat (1976) กล่าวว่า พลเมืองต้องมีศีลธรรม รักสงบ มีทัศนคติ ที่ดีต่อผู้อื่น มีวิจารณ์อย่างยุติธรรมว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่วและ มีเหตุผล

4. องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (a = 0.87) ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.42–0.48 คือ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครอง กลไกของรัฐ บริบททางการเมืองและสังคม มีความเข้าใจ ในวิถีแบบประชาธิปไตย มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมทางการเมือง ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับ กฎหมาย กฎศีลธรรม และกฎกติกา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โดยธรรมชาติของมนุษย์นั้นจะต้องอาศัยอยู่ร่วมกัน มีความต้องการส่วนใหญ่ตรงกันและต้องการเสนอความเห็น เพื่อสนองความต้องการของตนเอง และต้องการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ Thaewananarumitkul (2012) กล่าวว่า พลเมืองต้องเข้าใจระบอบประชาธิปไตย เข้าใจความหมาย ของประชาธิปไตย การปกครองโดยกฎหมาย เคารพกติกา และมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง เช่นเดียวกับ Niruntawee (2005) กล่าวว่า พลเมืองต้องมีความรู้ความ เข้าใจ ในหลักและระเบียบการปกครองประเทศและท้องถิ่น สิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น การเมืองการปกครอง การ เปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีเจตคติ ที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ปฏิบัติตน ให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับ กฎหมาย กฎศีลธรรม กฎกติกาของชุมชนท้องถิ่น ประเทศชาติ หลักสิทธิหน้าที่ของพลเมือง นอกจากนี้ Rodsaen (2014) กล่าวว่า พลเมืองต้องรับรู้ เข้าใจในสิทธิหน้าที่ของตนเอง และผู้อื่นตามระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นต่อส่วนรวมในกิจกรรมทางการเมือง สิทธิทางสังคม เศรษฐกิจ และสิทธิมนุษยชน มีส่วนร่วม ในกิจกรรมของชุมชนและสังคม คือ มีความสำนึกและปฏิบัติ อย่างมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมสาธารณะ และมีจิตอาสา เห็น ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เคารพกติกา และเคารพ กฎหมาย คือ ยอมรับและปฏิบัติตามกฎกติกาของชุมชน ท้องถิ่น และสังคม

5. องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ (a = 0.85) ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.45–0.46 คือ เคารพ ความแตกต่างของผู้อื่น เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมนุษย์ทุกคนล้วนมีความแตกต่างกัน ทั้งที่สามารถมองเห็นได้และที่มองไม่เห็น ปัจจุบันมีประชากร ที่หลากหลายอาศัยอยู่ร่วมกัน มีเชื้อชาติ ประเพณีวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา และอาชีพที่ต่างกัน การปรับตัวเข้าหากัน

ไม่ได้เกิดขึ้นได้ทันที จึงเป็นเรื่องสำคัญที่คนในสังคมจะต้องเคารพความแตกต่างระหว่างกัน รวมถึง อายุ เพศ ความสามารถทางกาย รสนิยมทางเพศ ย่อมต้องมีการเรียนรู้ที่จะยอมรับและเคารพความแตกต่าง ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการให้ความเคารพความแตกต่างนี้จะนำไปสู่สันติภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Thaewanarumitkul (2012) กล่าวว่า ประชาชนมีเสรีภาพ มีความหลากหลาย ประชาชนจึงแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมืองการเลือกอาชีพ วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนา หรือความคิดเห็นทางการเมือง ดังนั้นเพื่อไม่ให้ความแตกต่างนำมาซึ่งความแตกแยกในสังคม ประชาชนต้องยอมรับและเคารพความแตกต่างของกันและกัน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ ถึงแม้จะแตกต่างกัน และจะต้องไม่มีการใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่เห็นแตกต่างไปจากตนเองถึงแม้จะไม่เห็นด้วยแต่จะต้องยอมรับว่าคนอื่นมีสิทธิที่จะแตกต่างหรือมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากเราได้และต้องยอมรับ เช่นเดียวกับ Cogan and Derricott (1998) กล่าวว่า พลเมืองต้องมีความสามารถที่จะเข้าใจยอมรับ และชื่นชมในวัฒนธรรมที่แตกต่าง

6. องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ($a = 0.80$) ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.45–0.49 คือ เคารพหลักความเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมนุษย์ทุกคนที่เกิดมาล้วนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยกันทั้งนั้น แต่ปัจจุบันศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถูกมองข้ามไป เช่นให้คุณค่าของความเป็นคนที่ดีสถานภาพทางสังคม ซึ่งสถานภาพทางสังคมไม่ใช่ตัวชี้วัดว่ามนุษย์ การปฏิบัติต่อกันของผู้คนในสังคมจึงต้องเคารพความเป็นมนุษย์ ห้ามทำร้ายร่างกาย ห้ามทรมาณอย่างโหดร้าย หรือทำการใดๆ ที่เป็นการเหยียดหยามความเป็นมนุษย์ ควรให้คุณค่าตามธรรมชาติของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นพิการ เป็นเด็ก ผู้หญิง ผู้ชาย เพศที่สาม คนปัญญาอ่อนหรือคนยากจน ซึ่งคนทุกคนที่เกิดมาถือว่ามีความเท่ากัน ต้องปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอหน้ากัน ซึ่งสอดคล้องกับ Thaewanarumitkul (2012) กล่าวว่า พลเมืองต้องเห็นคนเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นแตกต่าง สูงต่ำ ร่ำรวยหรือยากจน จะจบดอกเตอร์หรือจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีอาชีพอะไรเป็นเจ้านายหรือเป็นลูกน้อง ทุกคนล้วนแต่เท่าเทียมกัน จึงต้องเคารพหลักความเสมอภาค ต้องเห็นคนเท่าเทียมกัน คือเห็นคนเป็นแนวระนาบ เห็นตนเท่าเทียมกับคนอื่น และเห็นคนอื่นเท่าเทียมกับตน เช่นเดียวกับสำนักงาน

เลขาธิการสภาการศึกษา กล่าวว่า พลเมืองต้องเคารพหลักความเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และเห็นคนอื่นเท่าเทียมกัน มองคนเป็นแนวระนาบ ไม่ใช่แนวดิ่ง

7. องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด ($a = 0.70$) ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.37–0.46 คือ การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร และการเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมนุษย์ผู้เป็นเจ้าของชีวิตตนเอง สามารถคิดและตัดสินใจลงมือทำในสิ่งที่ตนต้องการได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Thaewanarumitkul (2012) กล่าวว่า พลเมืองมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ ประชาชนในประเทศมีฐานะเป็นเจ้าของประเทศ จึงเป็นเจ้าของชีวิตและมีสิทธิเสรีภาพในประเทศของตนเอง มีอิสระ พึ่งตนเองและสามารถรับผิดชอบตนเองได้ และไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจ หรือภายใต้ระบบอุปถัมภ์ เช่นเดียวกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กล่าวว่า พลเมืองต้องพึ่งตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของระบบอุปถัมภ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. มหาวิทยาลัยสามารถนำองค์ประกอบและตัวชี้วัดไปใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตนักศึกษาโดยเฉพาะเรื่องของความเท่าเทียมกันและความมีอิสรภาพและพึ่งตนเอง เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบรองสุดท้าย และต่ำที่สุด ตามลำดับ
2. มหาวิทยาลัยสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการประเมินนิสิตเพื่อให้ได้ข้อมูลในการนำไปวางแผนพัฒนาความเป็นพลเมืองของนิสิต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรสร้างเกณฑ์ในการแปลความหมายในแต่ละองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองที่พัฒนาขึ้น
2. ควรมีการทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี
3. ควรมีการทำวิจัยเรื่องความเป็นพลเมือง โดยเพิ่มเติมองค์ประกอบที่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ เป็นองค์ประกอบหลักเพิ่มเติม

4. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองของ นิสิตที่อยู่ในระดับต่ำ

References

Amornwiwat, S. (1976). *The Teaching of Social Studies in Elementary Schools*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

Cogan, J. J., & Derricott, R. (1998). *Citizenship for the twenty-first century: An International Perspective on Education*. London: Kogan page.

Laothamatas, A. (2011). *Civicness and self-government* (3rd ed.). Bangkok: King Prajadhipok's Institute.

Ministry of Education. (2008). *The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)*. Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand.

Niruntawee, S. (2005). *Report on the Research of the Planning Documents for Developing Students to Become Good Citizens*. Bangkok: Pimdee Karnpim.

Office of the Higher Education Commission. (2013). *The 11th Higher Education Development Plan (2012–2016) of OHEC*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

Ralph, G. (1991). *Self-direction in adult learning*. London and New York: Routledge.

Rodsaen, A. (2014). *The development of collaborative learning model to enhance citizenship instructional competences for basic education teachers*. (Doctoral dissertation). Naresuan University, Phitsanulok.

Thaewanarumitkul, P. (2012). *Civic Education*. Bangkok: Nanmeebooks Publishcation.

Virutchai, N. (1999). *L1 SREL Model: Statistics for Researching* (3rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.